

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ابعاد قانونی صدور گواهی فوت وجواز دفن

دکتر پریچهر خزعلی
مدیر کل امور تشریح و بررسی صحنه جرم
سازمان پزشکی قانونی

در هنگام مواجهه با یک فرد فوت شده چه کنیم؟

هدف از پاسخ به این سوال: عدم مواجهه فرد در هنگام صدور گواهی فوت و جواز دفن با موانع و مشکلات قانونی در آینده می باشد.

تعریف گواهی فوت و جواز دفن

تعریف گواهی فوت : تائید فوت فرد و عدم امکان بازگشت وی به حیات بوده و مجوزی برای دفن جسد نمی باشد.

تعریف جواز دفن : برگه ای است که توسط پزشک براساس مقررات مربوطه تنظیم گردیده و به اعتبار آن دفن جسد مجازمی باشد.

تعاریف مرتبط در آئین نامه آرامستان ها

ماده ۱:

▶ **گواهی پزشکی فوت:** برگه ای رسمی برای تأیید فوت در موارد مرگ های طبیعی یا دارای پرونده پزشکی که از طریق پزشکان و مراکز درمانی در قالب کاربرگ چاپ شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر می شود.

▶ **جواز دفن:** به اجازه دفن متوفی اطلاق می گردد که در موارد مرگ های طبیعی یا دارای پرونده پزشکی توسط پزشکان دارای صلاحیت در ذیل برگه گواهی پزشکی فوت و در خصوص اقسام مرگ های غیرطبیعی (۱۹ گانه)، در قالب چاپ برگه ای رسمی توسط اداره پزشکی قانونی صادر می گردد.

- ▶ **مجوز محل دفن:** برگه ای رسمی که توسط شهرداری / دهیاری چاپ و به منظور تعیین محل و مکان در نظر گرفته شده برای دفن متوفی صادر می شود.
 - ▶ **حمل متوفی:** انتقال و جابه جایی متوفی از مکانی به مکان دیگر با خودرو حمل متوفی پس از اخذ مجوز های قانونی تا زمان تدفین.
- تبصره ۲ ماده ۲ :**

صدور مجوز محل دفن و انجام مراحل تدفین در تمام آرامستان های هر شهر / روستا منوط به مجوز کتبی از شهرداری / دهیاری تحت نظارت آن است.

ماده ۳:

حمل متوفی یا فردی که بنا به گزارش عوامل واحد های امدادی فوریت های پزشکی (اورژانس) (کارشناس / تکنسین) فاقد علائم حیاتی است، با اخذ مستندات معتبر از قبیل دستور قضایی، گواهی پزشکی فوت یا گزارش عوامل واحد امدادی فوریت های پزشکی (اورژانس) دائر بر فقدان علائم حیاتی، توسط خودروی حمل متوفی، انجام می پذیرد.

▶ **تبصره ۱ ماده ۳:** اشخاص مجهول الهویه که در اماکن و فضاهای عمومی و گذرگاه های شهری و روستایی فوت شده اند، با هماهنگی دستگاه قضایی یا انتظامی به منظور صدور جواز دفن، توسط خودروی حمل متوفی به اداره پزشکی قانونی انتقال داده می شوند.

▶ **تبصره ۲ ماده ۳:** اخذ گواهی بهداشت برای حمل متوفی از شهرستانی به شهرستان دیگر یا از داخل به خارج کشور به منظور جلوگیری از انتشار بیماری ضروری است.

▶ **تبصره ۴ ماده ۴:** کلیه مراکز درمانی، بیمارستان ها ، منازل و سایر اماکنی که فرد در آنجا فوت می کند موظف به تحویل متوفی فقط به خودروی حمل متوفای شهرداری / دهیاری هستند.

انواع برگ های استاندارد موجود در کشور برای دفن اجساد

۱- گواهی پزشکی فوت، برای موارد **مرده زایی و مرگ نوزاد تا ۷ روز** بعد از تولد (وزارت بهداشت)

- این گواهی برای موارد مرده زایی (از هفته ۲۲ حاملگی به بعد) و یا مرگ زود هنگام نوزادی از لحظه تولد تا ۷ روز اول زندگی نوزاد تکمیل می گردد.

۲- گواهی پزشکی سن **بالای ۷ روز** (وزارت بهداشت)

- این گواهی برای کلیه متوفیان به غیر از موارد مرده زایی (جنین هفته ۲۲ حاملگی به بعد) و نوزادن مرده به دنیا آمده و متولدینی که کمتر از ۷ روز عمر کرده اند، تکمیل می گردد.

۳- **جواز دفن (سازمان پزشکی قانونی)**

۱
۲
۳

شماره سریال:

نام پدر: نام خانوادگی پدر: نام مادر: نام خانوادگی مادر:

شماره ملی مادر: شماره شناسنامه مادر: محل صدور شناسنامه:

جنس متوفی: پسر دختر نامشخص

تاریخ تولد نوزاد: در دقیقه ساعت در تاریخ روز ماه سال

تاریخ فوت نوزاد: در دقیقه ساعت در تاریخ روز ماه سال

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی **جمهوری اسلامی ایران** سازمان ثبت احوال کشور

گواهی پزشکی فوت، برای موارد مرده زایی و مرگ نوزاد تا ۷ روز بعد از تولد

شماره ثبت در سامانه: شماره سریال:

مشخصات نوزاد/جنین

۱- نام نوزاد: ۲- نام خانوادگی نوزاد:

۳- این نوزاد زنده متولد شده در: ساعت دقیقه در تاریخ روز ماه سال تاریخ به حروف

و فوت شده در: ساعت دقیقه در تاریخ روز ماه سال تاریخ به حروف

۴- این نوزاد مرده به دنیا آمده در: ساعت دقیقه در تاریخ روز ماه سال تاریخ به حروف

۵- وزن تولد گرم ۶- جنس: پسر دختر قابل تشخیص نمی باشد

۷- تعداد قل ها: ۸- مرتبه قل ها:

۹- عامل زایمان: متخصص زنان و زایمان ماما پزشک عمومی ماما روستا/ بهروز ماما ماما محلی سایر (مشخص نمایید).....

۱۰- مکان زایمان: بیمارستان یا زایشگاه واحد تسهیلات زایمانی منزل در مسیر انتقال سایر (مشخص کنید).....

اطلاعات مادر نوزاد/جنین

۱۱- نام: ۱۲- نام خانوادگی: ۱۳- ملیت: ایرانی غیر ایرانی شماره پروانه اقامت اتباع غیر ایرانی نامشخص

۱۴- شماره ملی: شماره شناسنامه: محل صدور شناسنامه:

۱۵- تاریخ تولد: روز ماه سال یا اگر نمیداند سن (به سال) ۱۶- محل صدور شناسنامه:

۱۷- سطح سواد: بی سواد ابتدایی/تهضت راهنمایی دبیرستان دانشگاهی دکترای تخصصی و فوق دکترا سایر

۱۸- شماره ملی سرپرست خانوار:

۱۹- آدرس محل سکونت دائمی سرپرست خانوار: کشور: استان: شهرستان: بخش: شهر/روستا:

۲۰- خیابان: کوچه: پلاک:

کد پستی: شماره تلفن: کد:

اطلاعات پدر نوزاد/جنین

۲۱- نام: ۲۲- نام خانوادگی:

علت مرگ

کد ICD-10:

۲۳- بیماری یا شرایط اصلی منجر به فوت نوزاد/جنین

۲۴- سایر بیماریها یا شرایط موثر بر فوت نوزاد/جنین

۲۵- بیماری یا شرایط اصلی مادری منجر به فوت نوزاد/جنین

۲۶- سایر بیماریها یا شرایط مادری موثر بر فوت نوزاد/جنین

۲۷- سایر شرایط مرتبط:

۲۸- نام و نام خانوادگی صادر کننده: مهر و امضای پزشک / ماما

شماره نظام پزشکی: نام موسسه:

تاریخ صدور گواهی: روز ماه سال مهر موسسه

۲۹- نام و نام خانوادگی صادر کننده جواز دفن: لطفاً قبل از تکمیل فرم مندرجات ظهر آن را مطالعه نمایید.

۳۰- نام و نام خانوادگی صادر کننده جواز دفن:

مهر و امضای پزشک **دفن متوفی بلا مانع است**

آیتم های گواهی فوت تا ۷ روز بعد از تولد

- ▶ سربرگ
- ▶ مشخصات نوزاد/جنین
- ▶ اطلاعات مادر نوزاد/جنین
- ▶ اطلاعات پدر نوزاد/جنین
- ▶ علت مرگ
- ▶ مشخصات صادر کننده گواهی فوت
- ▶ جواز دفن

تذکرات مهم

- ▶ فرم گواهی فوت در ۳ نسخه بوده که نسخه سفید مخصوص ثبت احوال، نسخه سبز شهرداری (آرامستان)، نسخه قرمز وزارت بهداشت و نسخه زرد سابقه پزشک یا موسسه
- ▶ تکمیل فرم باید منحصرًا توسط پزشک / ماما صورت پذیرفته و مسئولیت صحت اطلاعات بر عهده ایشان است.
- ▶ تکمیل قسمت های مختلف فرم الزامی بوده و در صورت ناخوانا بودن و ناقص بودن گواهی فوت فاقد اعتبار می باشد.

آیتم های گواهی فوت تا ۷ روز بعد از تولد

- ▶ سربرگ
- ▶ مشخصات عمومی متوفی
- ▶ تاریخ
- ▶ نشانی متوفی
- ▶ بارداری زنان
- ▶ علت مرگ
- ▶ مشخصات صادر کننده گواهی فوت
- ▶ جواز دفن

اداره کل پزشکی قانونی استان
اداره پزشکی قانونی شهرستان

«جواز دفن»

شماره:
تاریخ صدور:

شماره گذرنامه:	تابعیت غیر ایرانی ☐		مذکر ☐	جنس:	شناس ☐	هویت:	
	نام کشور متبوع:		مؤنث ☐		ناشناس ☐		
	نام و نام خانوادگی مادر: (برای جنین و نوزاد فاقد شناسنامه)		نام پدر:	نام:	نام خانوادگی:		
	شماره سریال شناسنامه:		شماره شناسنامه:	شماره ملی:			
تاریخ فوت:	تاریخ تولد:	شهر	محل تولد:	شهرستان	شهرستان	محل تولد:	
	سن:	روستا	بخش				
الف -							
(آخرین بیماری یا وضعیتی که منجر به فوت شده است)							
ب -							
(بیماری یا وضعیتی که منجر به قسمت الف شده است)							
ج -							
(بیماری یا وضعیتی که منجر به قسمت ب شده است)							
د -							
(بیماری یا وضعیتی که منجر به قسمت ج شده است)							
«دفن متوفی بلا مانع است»							
نام و نام خانوادگی پزشک قانونی:							
شماره نظام پزشکی:							
امضاء:							
مهر اداره پزشکی قانونی:							
شهرستان:	بخش:	شهر/روستا:	استان:	کشور:	نشانی محل سکونت دائمی متوفی:	کشور:	
پلاک:	کدپستی:		کوچه:	خیابان:			
شهرستان:	بخش:	شهر/روستا:	استان:	کشور:	محل فوت بنا به اظهار بستگان:	کشور:	

مشخصات عمومی

صفت فوت

مشخصات صادر کننده جواز دفن

نشانی عمومی

افراد مجاز جهت صدور گواهی فوت

پزشکان و ماماهاى (ماما تنها در موارد مرده زایی و زیر هفت روز (مورد تایید و دارای صلاحیتی که دوره های آموزشی و باز آموزی چگونگی نحوه تکمیل گواهی فوت که توسط دانشگاه های علوم پزشکی / پزشکی قانونی برگزار می شود را با موفقیت گذرانده باشند و گواهی گذراندن دوره را اخذ کرده باشند می توانند نسبت به تکمیل و صدور گواهی فوت اقدام نمایند.

نکته: جواز دفن تنها توسط پزشک صادر می شود.

جواز دفن

مدرکی است که **فقط** توسط پزشک صادر میشود و **مجوزی** برای دفن جسد می باشد.

برای جنین های سقط شده قبل از هفته ۲۲ حاملگی نیازی به تکمیل فرم گواهی فوت و جواز دفن نمیباشد . لذا در صورتی که محدودیت قانونی نظیر موارد مرگ غیرطبیعی ، مطرح بودن قصور پزشکی و یا شکایت و.... ، برای دفن وجود نداشته باشد ، می توان طی مکاتبه ای در دونسخه با ذکر مواردی از قبیل : نام و نام خانوادگی پدر و مادر جنین ، سن جنین ، علت فوت یا سقط جنین ، تاریخ فوت و..... ممهور به مهر پزشک و مرکز تشخیصی و درمانی جسد به آرامستان ارسال شود. ضمناً یک نسخه در سوابق مرکز تشخیصی و درمانی نگهداری شود. در صورت وجود محدودیت قانونی طی مراحل قانونی و ارجاع جسد به پزشکی قانونی الزامی است

چنانچه محدودیت قانونی جهت دفن عضو وجود نداشته باشد می توان گواهی قطع عضو جهت ارائه به گورستان و دفن عضو توسط پزشک معالج با اشاره به مواردی نظیر: تاریخ قطع عضو، نام و نام خانوادگی صاحب عضو، علت قطع عضو و... در دو نسخه تنظیم و ممهور به مهر پزشک و مرکز تشخیصی و درمانی شده تحویل آرامستان گردد و یک نسخه در سوابق نگهداری شود.

نکته: نحوه صدور گواهی فوت و فرایند آن در مورد اجساد اتباع بیگانه کاملاً مشابه اجساد ایرانی بوده و هیچ الزامی صرفاً بر اساس تبعیت خارجی فرد جهت ارجاع به پزشکی قانونی وجود ندارد. لذا در صورتیکه علت فوت مشخص و طبیعی بوده و شکایتی در ارتباط با فوت مطرح نشود صدور گواهی فوت و جواز دفن بلا مانع است.

انواع مرگ

۱- مرگ طبیعی

۲- مرگ غیر طبیعی

مرگ طبیعی : مرگی است که به دنبال اختلال عملکرد ارگانهای بدن ناشی از پیری و یا بیماری رخ داده و عوامل خارجی در آن دخالت نداشته باشند

مرگ را می توان به مرگ مشکوک و غیر مشکوک نیز تقسیم بندی کرد

▶ پزشک شاغل در مراکز درمانی دولتی و خصوصی
فقط مجاز به صدور جواز دفن در مورد **مرگهای**
طبیعی و غیر مشکوک می باشد

شرایط صدور جواز دفن :

- ▶ فرد فوت شده، بیمار پزشک باشد (پزشک معالج) و از ویزیت قبلی وی زمان طولانی نگذشته باشد .
- ▶ - پزشک باید شخصاً جسد را معاینه و از وقوع فوت اطمینان حاصل نماید.
- ▶ - علت فوت را دقیقاً بداند و یقین داشته باشد که صرفاً بیماری منجر به فوت شده است و هیچ عامل دیگری در فوت مؤثر نبوده است
- ▶ - پزشک شخصاً باید با بررسی مدارک هویتی از هویت جسد اطمینان حاصل کند
- ▶ - پزشک باید شخصاً جسد را از نظر وجود هر گونه آثار غیرطبیعی مثل ضرب و جرح، سوختگی، خفه کردگی و مسمومیت و ... مورد معاینه قرار دهد

- ▶ - از اطرافیان (اولیاء دم) شرح حال کافی در مورد تابلو و نحوه فوت کسب نموده و مطمئن شود که از نظر اولیاء دم مورد خاص و مشکوکی وجود ندارد.
- ▶ - اطمینان یابد که احتمال وقوع شکایت در آینده وجود ندارد
- ▶ - بعد از طی مراحل فوق الذکر جواز دفن صادر گردد

مسئول صدور جواز دفن کیست؟

جواز دفن فقط توسط پزشکان:

- دارای مهر نظام پزشکی معتبر

- در مراکز درمانی خصوصی، دولتی

و یا مراکز پزشکی قانونی، صادر میشود.

دندانپزشکان و داروسازان مجاز به صدور جواز دفن نیستند

واضح است که پزشکان در صورت اطمینان از نحوه فوت طبیعی، اقدام به صدور جواز دفن می نمایند و در صورت تشخیص **نحوه فوت** در یکی از **حالات حادثی، خودکشی و یا قتل**، جهت تعیین علت، بررسی های قضائی و صدور جواز دفن که از وظایف پزشکان پزشکی قانونی و سیستم قضائی است آنرا بایستی طی فرایند مربوطه به پزشکی قانونی ارجاع دهند .

مواردی که صدور گواهی فوت یا جواز دفن صرفاً از طریق سازمان پزشکی قانونی انجام می پذیرد؟

- ▶ مرگ به دنبال اقدام به قتل.
- ▶ مرگ به دنبال اقدام به خودکشی.
- ▶ مرگ به دنبال هرگونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی و یا لفظی).
- ▶ مرگ به دنبال حوادث ترافیکی (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد).
- ▶ مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گازگرفتگی و ...).

- ▶ مرگ به دنبال سوء مصرف مواد (مخدر، روانگردان، توهم زا و ...).
- ▶ مرگ متعاقب برق گرفتگی، سوختگی، غرق شدگی، سقوط از ارتفاع و ...
- ▶ مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و ...).
- ▶ مرگ در زندان یا بازداشتگاه.
- ▶ مرگ در مراکز اقامت جمعی مانند آسایشگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، خوابگاه و ...
- ▶ مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی.

- ▶ مرگ مادر ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی در حین بارداری، حین زایمان یا متعاقب زایمان و یا سقط جنین.
- ▶ مرگ حین یا متعاقب ورزش .
- ▶ مرگ های ناگهانی، غیر منتظره و غیر قابل توجیه.
- ▶ هر مرگی که شکایت از کسی در آن وجود داشته باشد.
- ▶ هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علل ناشناخته.
- ▶ هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول الهویه.
- ▶ هر نوع مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود.
- ▶ مرگ ناشی از حوادث غیر مترقبه.

نکات مهم

این گواهی به طور کلی از دو قسمت گواهی فوت و مجوز دفن تشکیل شده است. هر دو قسمت آن باید توسط پزشک/ماما مهر و امضاء شود و مجوز دفن باید توسط مراجع قانونی صادر گردد.

در موارد زیر مجوز دفن توسط پزشکی قانونی صادر می گردد:

- ۱- مرگ به دنبال اقدام به قتل
- ۲- مرگ به دنبال اقدام به خودکشی
- ۳- مرگ به دنبال هر گونه منازعه (اعم از درگیری فیزیکی و یا لفظی)
- ۴- مرگ به دنبال حوادث ترافیکی (به هر شکل و با هر فاصله زمانی از حادثه که مرگ رخ دهد)
- ۵- مرگ به دنبال مسمومیت (شیمیایی، دارویی، گازگرفتگی و...)
- ۶- مرگ به دنبال سوء مصرف مواد (مخدر، روانگردان، توهم زا و ...)
- ۷- مرگ متعاقب برق گرفتگی، سوختگی، غرق شدگی، سرمازدگی، گرمزدگی، سقوط از ارتفاع و ...
- ۸- مرگ ناشی از کار (حوادث شغلی، مواد آلاینده محیط کار و ...)
- ۹- مرگ در زندان یا بازداشتگاه
- ۱۰- مرگ در مراکز اقامت جمعی مانند آسایشگاه، پرورشگاه، اردوگاه، پادگان، خوابگاه و ...
- ۱۱- مرگ ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی
- ۱۲- مرگ مادر ناشی از اقدامات تشخیصی و درمانی در حین بارداری، حین زایمان یا متعاقب زایمان و یا سقط جنین
- ۱۳- مرگ حین یا متعاقب ورزش
- ۱۴- مرگ های ناگهانی، غیر منتظره و غیر قابل توجیه
- ۱۵- هر مرگی که احتمال شکایت از کسی در آن وجود داشته باشد
- ۱۶- هر نوع مرگ مشکوک و مرگ با علت ناشناخته
- ۱۷- هر نوع مرگ افراد ناشناس و مجهول الهویه
- ۱۸- هر مرگی که احتمال جنحه یا جنایت در آن برود.
- ۱۹- مرگ ناشی از حوادث غیر مترقبه

- این گواهی باید با خودکار و با خط خوانا به صورتی نوشته شود که روی هر چهار نسخه قابل خواندن باشد.
- علت مرگ به فارسی نوشته شده و از بکار بردن کلمات بصورت مخفف و انگلیسی جداً پرهیز شود.
- در بند هایی که لازم است گزینه ای با ذکر یک علامت در داخل مربع مربوطه انتخاب شود، لازم است از علامت ضربدر استفاده شود ()

صدور گواهی فوت به منزله پذیرش مسئولیت همه اجزاء آن است

. نداشتن اطلاعات لازم در خصوص قوانین و شرایط صدور

گواهی فوت، مسوولیت پزشک را از بین نخواهد برد . به عبارت

دیگر **جهل به قانون رافع مسئولیت نیست**. در امور پزشکی نیز جهل

پزشک به قوانین و مقررات مربوط به امور پزشکی قابل قبول

مراجع قانونی و قضایی نیست و از نظر قانون هر کسی که موفق به

اخذ مدرک دکترای پزشکی شده و از مراجع مربوطه اجازه طبابت

در کشور را اخذ نموده، باید به قوانین مربوط به امر درمان آگاهی

داشته باشد

آئین نامه اجرائی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال - مصوب ۱۳۶۳

ماده ۳- **پزشک معالج** در مراکز درمانی نظیر بیمارستانها به محض اطلاع از وقوع فوت با رعایت ماده (۲۴) قانون ثبت احوال باید گواهی فوت را در ۳ نسخه صادر و یک نسخه را به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت محل و یک نسخه دیگر را به بیمارستان یا مرکز درمانی تحویل نماید.

اثنین نامه اجرائی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۵) قانون ثبت احوال - مصوب ۱۳۶۳

در صورتی که فوت در خارج از مرکز مزبور نظیر مطب یا منزل رخ دهد پزشک معالج مکلف است و پزشکی که از وقوع فوت مطلع می شود مجاز است **با هماهنگی سازمان پزشکی قانونی کشور** پس از معاینه جسد نسبت به صدور گواهی فوت در (۳) نسخه اقدام و یک نسخه به بستگان متوفی، یک نسخه به اداره ثبت احوال محل و یک نسخه را به مرکز درمانی محل ارسال نماید.

در تاریخ ۹۲/۵/۵ تفاهم نامه ای بین سازمان پزشکی قانونی و وزارت بهداشت تنظیم شد:

ماده ۱ : موضوع تفاهم نامه:

همکاری در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی و اجرایی در امور مربوط به
تعیین علت فوت و صدور جواز دفن و ساماندهی امور مربوط و کمک
در ایجاد بانک اطلاعات مرگ و میر کشور و اطلاع‌رسانی و ارائه
هشدارهای لازم در جهت پیشگیری از مرگهای غیرطبیعی.

بند ج ماده ۱۱۳ قانون برنامه ششم توسعه

- ▶ سازمان پزشکی قانونی **مجاز است** خدمات پزشکی قانونی مورد نیاز دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، نهادهای عمومی، **مراکز تشخیصی و درمانی، بیمه‌ها، مردم** و بخشی از وظایف مذکور در ماده (۱) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷ به استثنای موارد موضوع بند ۱ ماده ۱ قانون مذکور را با اعمال نظارت کامل به **گروه پزشکی معتمد** که به این منظور تعیین خواهد شد واگذار نماید.
- ▶ آیین‌نامه اجرایی این بند به وسیله سازمان پزشکی قانونی و با همکاری وزارت دادگستری تهیه و به تصویب رییس قوه قضائیه می‌رسد.

دستورالعمل اجرایی صدور جواز دفن فوت شدگان بیمارستانی و مراکز درمانی :

دستورالعمل زیر به منظور ساماندهی صدور جواز دفن برای افرادی که در بیمارستان ها و مراکز درمانی کشور فوت می کنند، توسط سازمان پزشکی قانونی تنظیم شده است.

سامانه جدید بر پایه مرکزی به نام مرکز ساماندهی جواز دفن طراحی شده است که از این به بعد مرکز ساماندهی نامیده می شود. در این مرکز پزشکان بر اساس ضوابط مبتنی بر تجربه، تخصص، حسن سابقه کار و دوره های آموزشی طی شده، با تایید سازمان پزشکی قانونی انتخاب می شوند.

در صورتی که مطابق با روند جاری، صدور جواز دفن برای متوفی مقدور نباشد، کادر پزشکی مرکز درمانی با مرکز ساماندهی تماس می گیرند.

پزشکان مرکز ساماندهی، در شرایط مشخصی که در دستورالعمل می آید، متوفی را مورد معاینه قرار داده و در صورت امکان نسبت به صدور جواز دفن اقدام می نماید و در غیر اینصورت سیر قانونی برای ارجاع جسد به پزشکی قانونی انجام خواهد شد.

فرآیند

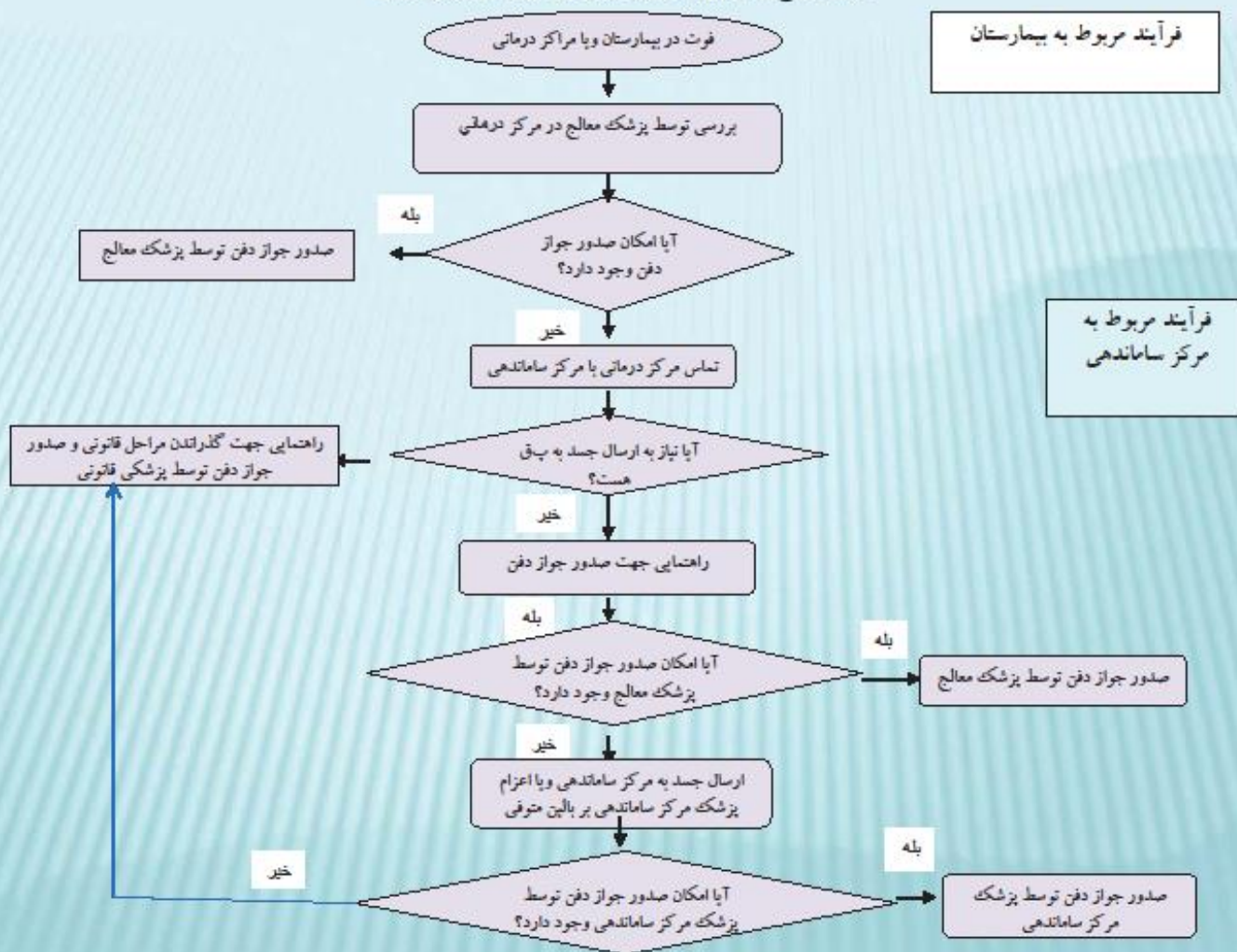
۱- در مواردی که فردی در بیمارستان و مراکز درمانی فوت می کند، ابتدا **پزشک معالج** جسد را بررسی نموده و چنانچه علت مرگ طبیعی بوده و مرگ به دلیل موارد ۱۹ گانه ذکر شده در پشت گواهی فوت وزارت بهداشت نباشد، گواهی فوت و جواز دفن را صادر می نماید.

۲- چنانچه مرگ به دلیل موارد ۱۹ گانه ذکر شده در پشت گواهی فوت و به ویژه جرم و یا شکایت مطرح باشد، صدور جواز دفن مجاز نیست و لازم است مقام ذیصلاح بیمارستان و مراکز درمانی بستگان متوفی را برای طی مراحل قانونی جهت ارسال جسد به پزشکی قانونی راهنمایی نماید.

۳- در موارد مشکوک و مواردی که امکان تصمیم گیری وجود ندارد، کادر درمانی (پزشک معالج، سوپروایزر یا مدیریت مرکز) می تواند برای اخذ مشاوره، با مرکز ساماندهی تماس حاصل نماید.

پزشکان مرکز ساماندهی، ضمن کسب اطلاع در مورد متوفی و ثبت مشخصات، به ارائه مشاوره می پردازند. پس از آن، چنانچه نیاز به ارسال جسد به پزشکی قانونی باشد طبق بند ۲ و در صورتی که پزشک معالج امکان صدور جواز را داشته باشد طبق بند ۱ اقدام می گردد. در غیر این صورت جسد توسط پزشکان مرکز ساماندهی معاینه شده و جواز دفن صادر می گردد.

نمودار اصلاح‌شده‌ی فرآیند «صدور جواز دفن فوت‌شدگان بیمارستانی»

فرآیند مربوط به بیمارستان

فرآیند مربوط به مرکز ساماندهی

صدور جواز دفن توسط پزشکی معالج

راهنمایی جهت گذراندن مراحل قانونی و صدور جواز دفن توسط پزشکی قانونی

صدور جواز دفن توسط پزشکی معالج

صدور جواز دفن توسط پزشکی مرکز ساماندهی

قانون ثبت احوال - ماده ۲۴

واقعه وفات باید طبق تصدیق پزشک و در صورت نبودن پزشک با حضور دو نفر گواه ثبت گردد. در مورد طفلی که مرده به دنیا آمده یا بلافاصله پس از تولد بمیرد در صورت وجود پزشک در محل، تصدیق پزشک ضروری است و در صورت نبودن پزشک گواهی دو نفر کافی است. پزشکی که وقوع وفات به او اطلاع داده می شود در هر مورد مکلف به معاینه جسد و صدور تصدیق یا اظهار نظر می باشد و در صورت امکان تشخیص علت وفات باید تصدیق شود و به هر حال یک نسخه از تصدیق یا اظهار نظر خود را باید به ثبت احوال محل در مهلت مقرر ارسال نماید (اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸)

قانون ثبت احوال - ماده ۲۵

▶ مهلت اعلام وفات ده روز از تاریخ وقوع یا وقوف بر آن است. روز وفات و تعطیل رسمی بعد از آخرین روز مهلت به حساب نمی آید و در صورتی که وفات در اثناء سفر رخ دهد مهلت اعلام آن از تاریخ رسیدن به مقصد احتساب خواهد شد

(اصلاحی ۶۳/۱۰/۱۸)

▶ تبصره - ترتیب ثبت وقایع ولادت و وفات که پس از انقضا مهلت مقرر اعلام شود در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۶۳۵ قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

هرکس بدون رعایت نظامات مربوط به دفن اموات جنازه ای را دفن کند یا **سبب دفن آن شود** یا آن را مخفی نماید به جزای نقدی از یکصد هزار تا یک میلیون ریال محکوم خواهد شد

ماده ۶۳۶ - قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

هر کس جسد مقتولی را با علم به قتل مخفی کند یا قبل از اینکه به اشخاصی که قانوناً مأمور کشف و تعقیب جرایم هستند خبر دهد سبب دفن آن شود {از جمله: جواز دفن صادر نماید} به حبس از سه ماه و یک روز تا یکسال محکوم خواهد شد.

ماده ۵۴۰ قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵ :

برای سایر تصدیق نامه های خلاف واقع که موجب ضرر
شخص ثالثی باشد یا آنکه خسارتی بر خزانه دولت وارد
آورد ، مرتکب علاوه بر جبران خسارت وارده به شلاق تا ۷۴
ضربه یا دو بیست هزار تا دو میلیون ریال جزای نقدی محکوم
خواهد شد

با توجه به قانون مدنی تعیین و درج زمان فوت در گواهی مهم است.

ماده ۸۷۳ ، ماده ۸۷۴ و ماده ۸۷۵

محرمانه بودن اطلاعات گواهی فوت:

- ▶ گواهی فوت جزء یکی از مدارک پزشکی مهم پرونده بیمار (متوفی) است که از جهت فیزیکی، جزء مایملک و دارایی بیمارستان یا مؤسسه ی بهداشتی درمانی است، ولی از جهت محتوای اطلاعات، مایملک بیمار (متوفی) است. بر گه گواهی فوت نباید در اختیار هیچ کس غیر از کارکنان بهداشتی و درمانی و مراجع قضایی و ثبت احوال قرار بگیرد.
- ▶ استفاده از اطلاعات گواهی فوت که در نرم افزار ثبت می گردد و جهت تهیه سیمای مرگ، انجام تحقیقات اپیدمیولوژی و پزشکی مورد استفاده قرار می گیرد نیز باید همراه با حفظ محرمانه بودن اطلاعات هویتی متوفیان باشد.

ماده ۶۴۸- قانون مجازات اسلامی - تعزیرات مصوب ۱۳۷۵

اطبا و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت
شغل یا حرفه خود محرم اسرار می شوند هرگاه در غیر از موارد
قانونی اسرار مردم را افشا کنند به سه ماه و یک روز تا یکسال حبس
و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی
محکوم می شوند.

ماده ۴۹ قانون ثبت احوال - مجازاتهای مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه:

اشخاص زیر به حبس از ۶۱ روز الی ۶ ماه محکوم خواهند شد:
الف) اشخاصی که در اعلام ولادت یا وفات بر خلاف واقع
اظهاری نمایند

ب)

ج) **ماما یا پزشکی** که در مورد ولادت یا وفات گواهی خلاف واقع
صادر کند

در هنگام مواجهه با یک فرد فوت شده چه کنیم؟

1. اطمینان از فوت فرد.
2. احراز هویت متوفی.
3. معاینه کامل متوفی.
4. بررسی سوابق و مدارک مربوط به بیماری.
5. اطمینان از اینکه در رابطه با فوت شکایتی مطرح نیست.
6. اطمینان از اینکه فوت متوفی مشمول موارد ارجاع جسد به پزشکی قانونی نیست
7. تعیین علت فوت .
8. تکمیل برگ گواهی فوت.

پزشک در قبال تک تک آیتم های تکمیل شده مربوط به
گواهی فوت مسئول است

